МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія аеронавігації

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни
«Авіаційна безпека»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти
Аеронавігація

За темою № 3 - Безпека аеропорту

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО
Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.2021 № 8

СХВАЛЕНО
Методичною радою Кременчуцького
льотного коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 22.09.2021 № 2

ПОГОДЖЕНО
Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з технічних дисциплін
Протокол від 22.09.2021 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії аеронавігації протокол від 30.08.2021 № 1 .

Розробник: викладач циклової комісії аеронавігації, спеціаліст Яцина Є.В.

Рецензенти:
1. Викладач циклової комісії аеронавігації, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, викладач-методист Тягній В.Г.
2. Професор кафедри аеронавігаційних систем навчально-наукового інституту Аеронавігації, електроніки та телекомунікації Національного авіаційного університету, доктор технічних наук, доцент Шмельова Т.Ф.

План лекції:

1. Захист аеропорту та контроль доступу
2. Захист аеропорту та контроль на безпеку
3. Пасажири особливої категорії та перевезення зброї та боєприпасів
4. Багаж, що перевозиться у багажному відсіку
5. Контроль на безпеку вантажу, поштових, кур'єрських відправлень.

Вивчити:

- принципи захисту аеропорту (контроль доступу, контроль на безпеку);
- перелік пасажирів особливої категорії та перевезення зброї;
- вимоги проведення процедури догляду пасажирів, багажу та вантажу;

Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Конвенція про міжнародну організацію цивільної авіації, ІКАО (Чикаго, 1944).
2. Додаток 17. Безпека. Захист міжнародної цивільної авіації від актів незаконного втручання, ІКАО (11-е видання, поправка 17, липень 2020 року).
3. Док 8973. Керівництво з авіаційної безпеки, ІКАО.
4. Док 30, Частина II. Безпека. Політика країн-членів ЄКЦА у сфері авіаційної безпеки, ЄКЦА (13-е видання, травень 2010 року, поправка 11 травень 2019).
5. Повітряний кодекс України, Закон України, від 19.05.2011 № 3393-VI, редакція від 12.04.2017.
6. «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації», Закон України, від 21.03.2017 №1965-VIII.
7. «Про затвердження Авіаційних правил України «Правила охорони повітряних суден та інших важливих об'єктів цивільної авіації, забезпечення контролю доступу до них», Наказ Державної авіаційної служби України від 07.08.2019 № 1017.
8. «Про затвердження Авіаційних правил України «Правила повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу», Наказ Державної авіаційної служби України від 26.11.2018 № 1239.
9. «Про перевезення небезпечних вантажів», Закон України, від 06.04.2000 № 1644-III, редакція від 28.12.2015.
10. «Про затвердження Інструкції про порядок перевезення зброї та боєприпасів пасажирськими рейсами авіаційного транспорту», Наказ Державної авіаційної служби України від 18.03.2005 № 199.

ЛЕКЦІЯ

ЗАХИСТ АЕРОПОРТУ ТА КОНТРОЛЬ ДОСТУПУ. ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ДОСТУПУ ДО АЕРОПОРТУ

АЕРОПОРТ - комплекс споруд, що призначений для приймання, відправлення повітряних суден, обслуговування повітряних перевезень, проведення робіт з технічного обслуговування і має для таких цілей аеродром, аеровокзал, інші наземні споруди та необхідне обладнання. *ЗУ «Повітряний кодекс України» від 19.05.2011р.*

Програма захисту аеропорту та контроль доступу оформляється у письмовій формі і приймається до здійснення заходів для захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання. Розробляється згідно вимог ДПАБЦА та повинна враховує всю специфіку авіакомпанії. Виконання програми АБ аеропорту покладається на весь без виключень персонал авіакомпанії.

Заходи безпеки в аеропорту повинні відповідати ступеню загрози і передбачати можливість швидкої активізації при підвищенням рівня загрози. Відповідний повноважний орган з авіаційної безпеки повинен забезпечувати надання повноважному органу з безпеки аеропорту на регулярній основі оцінок загрози цивільній авіації в цілому, і аеропорту, зокрема. Зазвичай такі матеріали готуються поліцейським відомством або національними розвідувальними службами.

Повноважний орган з безпеки аеропорту спільно з регламентуємим повноважним органом і місцевими правоохоронними службами повинен проводити всебічне обстеження або оцінку вразливих місць в аеропорту. Фактори ризику можна ідентифікувати і класифікувати за ступенем ймовірності їх виникнення і серйозності наслідків. Це дозволяє пріоритезувати розподіл ресурсів з урахуванням областей найвищого ризику; такий підхід іменується "управління ризиком при забезпеченні безпеки аеропорту ".

Така формула управління ризиком використовується як при плануванні і розподілі ресурсів, так і при проектуванні нових об'єктів або реконструкції існуючих засобів.

Також необхідно розробити матрицю заходів протидії загрозі для створення стандартизованого набору заходів по кожному рівню загрози, розрахованих на негайне і автоматичне введення в випадку підвищення рівня загрози в аеропорту. Крім того, таку матрицю загроз слід використовувати для надання допомоги

аеропортам та іншим зацікавленим сторонам при зниженні рівня загрози для визначення тих заходів протидії, від яких можна відмовитися.

З метою зменшення ймовірності вчинення актів незаконного втручання суб'єкти авіаційної діяльності у межах своїх повноважень запроваджують такі заходи авіаційної безпеки:

- захист неконтрольованої зони;
- захист периметру контрольованої зони та зон обмеженого доступу, що охороняються;
- фізичний захист будівель та приміщень, у тому числі споруд аеровокзалу;
- контроль доступу;
- контроль на безпеку;
- догляд осіб, які не є пасажирами, їх особистих речей та предметів, які проносять такі особи до зони обмеженого доступу, що охороняється, та критичних ділянок таких зон;
- догляд транспортних засобів, яким надається доступ (право на в'їзд) до контрольованої зони та зони обмеженого доступу, що охороняється;
- захист повітряних суден та інших активів суб'єктів авіаційної діяльності.

Активи суб'єкта авіаційної діяльності - загальна інфраструктура суб'єкта авіаційної діяльності (аеродром, повітряні судна, системи й обладнання, об'єкти зв'язку, навігації та спостереження, персонал тощо).

ЕШЕЛОНИ ЗАХИСТУ

- Встановлення сертифікованої огорожі;
- Мінімальна висота захисної огорожі з урахуванням
- зазначеного шару (дашка) має становити не
- менше ніж 2 м 44 см;
- *Розподіл території авіакомпанії на:*
  - контрольовані зони;
  - зони обмеженого доступу, що охороняються;
  - критичні ділянки зони обмеженого доступу, що охороняються.

КОНТРОЛЬ ДОСТУПУ

Це встановлений порядок санкціонованого доступу осіб і транспорту в контрольовану зону і зони обмеженого доступу, що охороняються.

Право доступу осіб до контрольованої зони, зони обмеженого доступу, що охороняється, критичних ділянок зони обмеженого доступу, що охороняється, надається за наявності обґрунтованої потреби виконувати посадові обов'язки в зазначених зонах.

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ДОСТУПУ:

- Створення в структурі САБ підрозділів воєнізованої охорони (ВОХОР);
- Огорожа периметру;
- Забезпечення функціонування КПП;
- Порядок видачі перепусток та посвідчень;
- Застосування технічних засобів контролю доступу;
- Порядок доступу до зон імміграційного та митного контролю.

Порядок допуску та перебування у контрольованих, стерильних і зонах обмеженого доступу, що охороняються, видачі та отримання перепустки регламентується Правилами організації системи контролю доступу та внутрішньооб'єктового режиму в суб'єктах авіаційної діяльності та на об'єктах ЦА України, що розробляються уповноваженим органом з питань цивільної авіації та затверджуються в установленому законодавством порядку.

ПРОПУСКНИЙ РЕЖИМ

Встановлений порядок санкціонованого доступу осіб і транспорту в контрольо-вану зону і зони обмеженого доступу, що охороняються.

Система перепусток призначена спростити санкціонований доступ осіб і транс-портних засобів в контрольовану зону і полегшити виявлення в цих зонах осіб і транспортних засобів, які не мають відповідних перепусток.

Одним з основних заходів, направлення на забезпечення дотримання положень Додатку 17 ІСАО, є регулювання доступу в контрольовану зону через периметр, що охороняється. Підставою для доступу та перебування особи в контрольованій зоні та зоні обмеженого доступу, що охороняється, є:

- перепустка встановленого зразка;
- дійсні посвідчення члена екіпажу, документ, що посвідчує особу, та свідоцтво авіаційного персоналу;
- діючий посадковий талон (у друкованому чи електронному вигляді) для особи, яка має статус пасажира, та дійсний документ, що посвідчує особу.

ВИДАЧА ПЕРЕПУСТОК

Перепустка - документ, що видається особам які, працюють в аеропортах, або особам, яким з інших обґрунтованих причин необхідний санкціонований доступ в аеропорт, контрольовану зону, стерильні зони або зони обмеженого доступу, що охороняються. (**«Правила охорони повітряних суден та інших важливих об'єктів цивільної авіації, забезпечення контролю доступу до них** (наказ ДАСУ від 07.08.2019 р №1017)».

Всі перепустки, що використовуються на суб'єкті авіаційної діяльності повинні видаватися однією організацією. Відповідальний повноважений орган повинен здійснювати загальне керівництво розробкою, введенням і організацією системи пропусків (бюро перепусток).

Перепустки видаються на підставі письмових заяв. Всі хто замовляють перепустки для своїх співробітників, повинні обґрунтувати термін їх дії і необхідність видачі.

Такий документ дає змогу ідентифікувати особу та встановлені для неї зони доступу. Для подібних цілей видаються і використовуються перепустки і на транспортний засіб.

ВИДИ ПЕРЕПУСТОК

За призначенням: - особисті, - транспортні

За терміном дії: - постійні, - тимчасові, - одноденні

Особисті:

Постійні - видаються особам, які постійно працюють в контрольованій і стерильних зонах та зонах обмеженого доступу авіапідприємства, що охороняється (до 2 років).

Тимчасові - видаються особам, що тимчасово працюють в авіапідприємстві, на період до тридцяти діб, в тому числі тим, що перебувають у відрядженні.

Одноденні – видаються на підставі заяви посадової особи не нижче керівника структурного підрозділу авіапідприємства (з терміном дії до закінчення поточної доби (або в межах часу роботи аеропорту протягом доби).

ФОРМАТ ПЕРЕПУСТОК

Одноденна перепустка чинна лише протягом поточної доби видачі перепустки (або в межах часу роботи аеропорту) та підлягає обов'язковому поверненню до бюро перепусток по закінченні терміну її дії.

ТИПОВА ІНФОРМАЦІЯ ОСОБИСТИХ ПЕРЕПУСТОК

- Фото власника (не менше 1/3 розміру перепустки)
- Прізвище ім'я власника перепустки
- Зона дії перепустки
- Термін дії
- Назва служби/організації, де працює власник
- Посада власника перепустки
- Посада та підпис особи, яка видала перепустку
- Серійний номер
- Пропускні пункти для проходу

ТРАНСПОРТНІ ПЕРЕПУСТКИ

На в'їзд автотранспорту в контрольовану зону і зони обмеженого доступу, що охороняються, АК та виїзд з цих зон.

Постійні - (термін дії до 1 року) видається на ТЗ, яким необхідно мати доступ на постійній основі в контрольовані зони і зони, що охороняються обмеженого доступу (термін дії до 1 року).

Тимчасові - (термін дії до 30 діб**)**

Одноденні **-** термін дії до закінчення поточної доби (або в межах часу роботи аеропорту протягом доби).

ПРАВИЛА НОСІННЯ ПЕРЕПУСТКИ

- на видному місці
- поверх одягу
- вище поясу

В окремих зонах з метою безпеки може розміщуватися в прозорій кишені верхнього одягу.

Транспортна перепустка розміщується в правому нижньому куті лобового скла. Перепустки дійсні тільки у зазначеній зоні протягом робочої зміни.

Перебування на території визначених режимних зон аеропорту у неробочий час забороняється.

На період щорічної, навчальної відпустки або відпустки з догляду за дитиною перепустка працівника блокується.

ECAC Doc No. 30 13-е видання / травень 2010 рік, поправка 11 травень 2019

- Аеропортова перепустка повинна носитися на видному місці завжди, коли її власник знаходиться на чергуванні в контрольованих зонах.
- У деяких випадках, як виняток, повноважним органом можуть дозволятися відхилення від цього правила для співробітників правоохоронних органів, що виконують секретні завдання, або коли їх особиста безпека може піддаватися ризику.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КОНТРОЛЮ ДОСТУПУ

- Розподіл території на зони, вхід в які вільний і зони обмеженого доступу, вхід в які дозволено тільки особам з відповідними перепустками;
- Контроль за переміщенням людей і транспортних засобів;
- Захист аеропорту і його служб від нападів;
- Захист від незаконного проникнення через огорожі.

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- в’їжджати в контрольовану зону суб’єкта авіаційної діяльності на власному транспорті;
- утримувати власний автотранспорт у службових гаражах, ангарах та інших приміщеннях у контрольованій зоні;
- експлуатувати транспортні засоби, які не пройшли державну реєстрацію та не перебувають на обліку згідно із законодавством України;
- залишатися без дозволу керівника структурного підрозділу на території контрольованої зони суб’єкта авіаційної діяльності та його об'єктів після закінчення робочого часу (зміни) або проходити на об'єкт у неробочий час

- захаращувати територію будівельними та іншими матеріалами, предметами, що перешкоджають рух громадян і транспорту;
- використовувати територію суб'єкта авіаційної діяльності або його об'єкта під власні та колективні городи, сіножаті і для випасу тварин;
- залишати після закінчення роботи в приміщенні відкритими вікна, у тому числі з металевими гратами;
- бути на території контрольованої зони, зон обмеженого доступу, що охороняються та робочому місці у нетверезому стані.

ВИЗНАЧЕННЯ ЗОН ДОСТУПУ

- ❑ Неконтрольована зона
- ❑ Контрольована зона
- ❑ Зона обмеженого доступу
- ❑ Критичні ділянки

Неконтрольована зона (Doc 8973/11):

«Ті зони аеропорту, прилегла територія і будівлі, частини яких не відносяться до контрольованої зони, зазначеної державами і їх відповідними органами в якості такої в їх програмах безпеки, куди пасажири, а також особи, які не є пасажирами, мають необмежений доступ».

Контрольована зона - Робоча площа аеропорту, прилегла до неї територія, а також розташовані поблизу них приміщення, доступ до яких контролюється.

При плануванні контрольованої зони необхідно, в міру доцільності, передбачити наступне:

a) заходи фізичного захисту периметра аеропорту і охоронюваних зон обмеженого доступу;

b) доріг і уздовж периметра аеропорту і інші під'їзні шляхи для цілей патрулювання;

c) охоронне освітлення і освітлення перонів;

d) пропускні пункти для допуску всередину периметра і в охоронювану зону обмеженого доступу транспортних засобів і пішоходів, включаючи системи автоматичного контролю доступу;

e) електронні системи виявлення проникнення;

f) ізольовані місця стоянки повітряних суден для огляду ПС, які є об'єктами підвищеної небезпеки або АНВ;

g) зони локалізації наслідків вибуху для передбачуваних вибухових пристроїв;

h) обладнання для виявлення вибухових речовин при перевірці вантажних контейнерів і піддонів;

i) кошти і обладнання для змісту і тренування службових собак, які використовуються для виявлення вибухових речовин і патрулювання;

j) камеру моделювання.

Якщо на більш пізньому етапі модернізації аеропорту планується встановити ще одну систему забезпечення безпеки, слід завчасно на етапі будівництва передбачити прокладання траншей і кабелів для підведення електроживлення і зв'язкового обладнання.

Зона обмеженого доступу, що охороняється - ділянки контрольованої зони аеропорту, які визначені як зони найвищого ризику і в яких поряд з контролем доступу застосовуються інші заходи контролю з метою забезпечення безпеки. Як правило, такими зонами є всі зони, призначені для пасажирів, перон, зони сортування багажу, зони обслуговування ПС, у яких перебуває багаж і вантаж, розміщені вантажні склади, центри сортування пошти, приміщення служб бортового харчування та прибирання літаків.

Критичні ділянки зони обмеженого доступу, що охороняється - частини аеропорту, до яких більше ніж 40 осіб мають аеропортову перепустку, яка надає доступ до зони обмеженого доступу, що охороняється, а також частини аеропорту, до яких мають доступ пасажири, які вилітають і пройшли контроль на безпеку, частини аеропорту, в яких може розміщуватися або зберігатися зареєстрований багаж, що пройшов контроль на авіаційну безпеку, крім багажу, що охороняється.

КОНТРОЛЬНО-ПРОПУСКНИЙ ПУНКТ

Контрольно-пропускний пункт – будинок або приміщення з відповідним інженерно-технічним обладнанням, що призначене для санкціонованого доступу осіб і транспорту до контрольованої зони, ЗОД що охороняється, а також виходу (виїзду) з цих зон.

КПП використовуються для забезпечення санкціонованого доступу в (з) контрольованої зони та зони обмеженого доступу, що охороняється. Кількість КПП повинна бути мінімальною.

КПП для пропуску персоналу обладнується:

- турнікетом з фіксувальним пристроєм;
- освітленням, засобами телефонного і радіозв’язку;
- сигналізацією тривожного виклику;
- відеоспостереженням;
- металевою шафою для зберігання службової документації;
- стендом із зразками діючих посвідчень і перепусток.

ВИДИ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ І КОНТРОЛЮ ДОСТУПУ

- Електронна система контролю доступу;
- Телевізійна система спостереження;
- Периметрова сигналізація;

- Охоронне освітлення;
- Внутрішня сигналізаційна система переміщення;
- Шифрозамки.

З метою запобігання несанкціонованому пронесенню або розміщенню на борту ПС зброї, вибухових речовин і пристроїв, інших предметів, що можуть використовуватися для здійснення АНВ, у кожному аеропорту щодо всіх фізичних осіб, які потрапляють до стерильних, зон обмеженого доступу, що охороняються та критичних частин таких зон, їхніх особистих речей (ручна поклажа та багаж), вантажу, пошти, бортприпасів, бортового харчування, засобів, що використовуються під час провадження виробничої та службової діяльності, здійснюється догляд та контроль на безпеку.

КОНТРОЛЬ НА БЕЗПЕКУ - спеціальні заходи щодо запобігання внесенню в зони обмеженого доступу, що охороняються, критичні частини таких зон та на борт повітряного судна зброї, вибухових речовин та інших небезпечних предме-тів, які можуть бути використані для вчинення акту незаконного втручання.

ДОГЛЯД - процедура контролю на безпеку з використанням технічних або інших засобів, що застосовуються для виявлення зброї, вибухових речовин, предметів або пристроїв, які можуть бути використані для вчинення акту незаконного втручання.

Пасажири та члени екіпажу повинні пройти догляд до отримання дозволу піднятися на борт повітряного судна або до того, як пройти до критичних частин зон обмеженого доступу, що охороняються.

Ручна поклажа і багаж, які члени екіпажу та пасажири мають при собі, повинні бути пред'явленні для проходження догляду.

З метою унеможливлення пронесення на борт повітряного судна або в зону обмеженого доступу, що охороняється, зброї, вибухівки або інших небезпечних предметів, речовин тощо, які можуть бути використані для здійснення акту незаконного втручання і пронесення яких не дозволяється, застосовуються: контроль на безпеку членів екіпажу, пасажирів, ручної поклажі, багажу, вантажу, кур'єрських і поштових відправлень, польотних та аеропортових постачань,
бортових припасів, включаючи бортове харчування тощо.

Інструкція з організації та здійснення контролю на безпеку в аеропортах України» Наказ ДАСУ від 15.03.2019 № 322.

<u>Окремо від основного потоку пасажирів догляд проходять:</u>

- члени екіпажів ПС;
- пасажири з обмеженими фізичними можливостями та особи, які їх супроводжують;

- особи зі зброєю під час виконання ними службових обов'язків;
- потенційно небезпечні пасажири та особи, які їх супроводжують;
- персонал, задіяний в процесі обслуговування пасажирів (рейсів);
- інші особи, яким потрібен доступ в зону обмеженого доступу, що охороняється, для виконання службових обов'язків.

Ручний контроль на безпеку ручної поклажі та багажу та особистий контроль на безпеку особи застосовується у разі виявлення за допомогою спеціальних технічних засобів контролю на безпеку підозрілих предметів у ручній поклажі, багажі, особистих речах або на тілі особи.

Предмети, заборонені для провезення повітряним транспортом, вилучаються персоналом, який здійснює контроль на безпеку, із складенням відповідного акту. Такі предмети, якщо вони не є зброєю, вибуховим пристроєм або речовиною, іншими предметами, що можуть бути використані для здійснення акту незакон-ного втручання, зберігаються в аеропорту не більше 15 діб відповідно до договору про зберігання на платній основі.

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ ВІД АНВ

Суб'єкти авіаційної діяльності використовують такі технічні засоби забезпечення безпеки:

3) Обладнання для здійснення контролю на безпеку:

- рентгенотелевізійні інтроскопи
- стаціонарні металошукачі
- портативні (ручні) металодетектори
- детектори вибухових речовин, у тому числі детектори вибухових та небезпечних рідин
- багаторівневі автоматизовані системи виявлення вибухових речовин та пристроїв
- сканери для здійснення контролю осіб
- симуляційні камери
- інші технічні засоби контролю на безпеку у тому числі новітні

Авіаційний персонал, інший персонал суб'єктів авіаційної діяльності, працівники контролюючих органів, інші фізичні особи, що не є пасажирами, у разі службової необхідності проходять до стерильної зони, зони обмеженого доступу, що охороняється та критичних частин таких зон через службові контрольно-пропускні пункти з обов'язковим проходженням догляду.

<u>Методи догляду пасажирів:</u>

- ручний догляд;
- ручний догляд у комбінації з ручним металодетектором;
- за допомогою стаціонарного металошукача;
- за допомогою службових собак, навчених для виявлення вибухових речовин;

- за допомогою обладнання для виявлення слідів вибухових речовин;
- за допомогою сканерів, що не використовують іонізуючу радіацію;
- за допомогою обладнання для виявлення слідів вибухових речовин у комбінації з ручним металодетектором.

Від проходження догляду звільняються:

- особи, які охороняються державою згідно із Законом України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб»;
- офіційні особи іноземних держав, які згідно з протоколом перебування в Україні підлягають державній охороні;
- ручна поклажа та багаж, що належать зазначеним особам (п.96 Державної програми авіаційної безпеки ЦА від 21.03.2017, п. 23 «Інструкції з організації та здійснення контролю на безпеку в аеропортах України» Наказ ДАСУ від 15.03.2019 №322).

Транзитні пасажири та їх ручна поклажа звільняються від догляду, якщо вони залишаються на борту ПС або не змішуються з відлітаючими пасажирами, які пройшли догляд, крім тих, які пересаджуються на борт того самого ПС.

У разі надходження достовірної інформації про прибуття до аеропорту транзитних пасажирів з аеропорту, в якому догляд проводився не на належному рівні, керівник транзитного аеропорту забезпечує проведення повторного догляду пасажирів, їх ручної поклажі та багажу з метою виявлення предметів і речовин, заборонених до перевезення ПС.

Після проходження контролю на безпеку пасажири не повинні мати контактів з особами, які не пройшли такого контролю, в тому числі з персоналом цивільної авіації, які не мають відношення до обслуговування даних пасажирів.

У разі контакту між пасажирами, які пройшли догляд, і особами, які його не пройшли, обов’язково проводяться такі дії:

1) критичні ділянки зон обмеженого доступу, що охороняються, повністю звільняються і працівники служби авіаційної безпеки проводять їх ретельний огляд;
2) пасажири та їхня ручна поклажа підлягають повторному догляду;
3) якщо пасажири, які готуються до вильоту, увійшли до ПС після випадкового контакту з особами, які не пройшли догляд, в такому ПС проводиться огляд з метою безпеки.

Транзитні пасажири можуть з дозволу командира ПС залишитися на борту ПС, за винятком випадків, коли висадка потрібна через технічні причини або коли необхідно здійснити огляд ПС.

Екіпаж ПС повинен слідкувати за тим, щоб пасажири, що висаджуються, не залишали на борту ніяких предметів чи ручної поклажі.

Транзитні і трансферні пасажири, їх ручна поклажа та багаж на внутрішніх рейсах можуть звільнятися від догляду в аеропорту транзиту і трансферу.

Особа, яка відмовляється від проходження догляду або надання для цього ручної поклажі, багажу, особистих речей, що їй належать, до зони обмеженого доступу, що охороняється, до перевезення ПС не допускається.

Про цей факт інформуються працівники суб'єктів, що надають послуги з продажу повітряних перевезень, які працюють на території аеропорту, та авіакомпанії, що здійснюють рейси з аеропорту.

Пасажирів (осіб), які за результатами здійснення процедур догляду не отримали дозвіл на доступ до зони обмеженого доступу, що охороняється, передають співробітникам правоохоронних органів, про що повідомляється авіаперевізник, на рейс якого пасажира було недопущено.

Методи догляду ручної поклажі:

- за допомогою РТІ;
- за допомогою обладнання систем виявлення вибухових речовин;
- за допомогою спеціально навчених службових собак;
- ручний догляд;
- за допомогою обладнання для виявлення слідів вибухових речовин.

Ручна поклажа підлягає альтернативним методам догляду, якщо:

1) застосовані ТЗД видають сигнал тривоги;
2) передбачається, що ручна поклажа,
яка пройшла догляд за допомогою РТІ,
містить заборонений до перевезення
предмет або предмет, перевезення якого
обмежено і тому вимагає додаткової перевірки;
3) оператор не може підтвердити, що ручна поклажа, яка пройшла догляд, не містить якого-небудь забороненого предмета;
4) зображення ручної поклажі, що пройшли догляд за допомогою ТЗД, мають нахилений, непрозорий, складний для ідентифікації вигляд.

СПЕЦІАЛЬНІ ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ

Понад 10 % одиниць ручної поклажі підлягає додатковому догляду на основі довільного вибору та непередбачуваності. Методи такого догляду включають ручний догляд, застосування інших ТЗД або поєднання таких. Відсоток ручної поклажі, що підлягає догляду за допомогою зазначених заходів, базується на результатах оцінки ризику, проведеного уповноваженим органом з питань цивільної авіації.

Щодо конкретних рейсів, які належать до рейсів підвищеної загрози, застосовується більш високий відсоток.

Спеціальні заходи безпеки здійснюються під час перевезення потенційно небезпечних пасажирів, а саме осіб без права на в'їзд, депортованих осіб та осіб, які перебувають під вартою.

До спеціальних заходів безпеки під час перевезення потенційно небезпечних пасажирів належать:

- письмове повідомлення за 48 годин до вильоту експлуатанта ПС або його представника;
- відокремлення від основного потоку пасажирів;
- визначення маршрутів доставки до ПС та супроводження в контрольованих зонах аеропорту представниками національної поліції України;
- проходження посиленого контролю на безпеку;
- проходження конвоїрами потенційно небезпечних пасажирів контролю на безпеку на загальних підставах перед або після здійснення посиленого контролю на безпеку потенційно небезпечних пасажирів;
- здійснення доставки на борт ПС окремо від основного потоку пасажирів;
- здійснення посадки на борт ПС до посадки інших пасажирів, висадки з борту ПС після висадки інших пасажирів рейсу;
- інформування державних органів транзиту та призначення про осіб, які позбавлені права в'їзду в Україну або депортуються, про причину перевезення, оцінки ризику, пов'язаного з перевезенням таких осіб;
- неприйняття до перевезення на рейси, якими перевозяться групи дітей та посадових осіб, які охороняються державою згідно із Законом України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», а також офіційних осіб іноземних держав, які згідно з протоколом перебування в Україні підлягають державній охороні.

Потенційно небезпечні пасажири проходять посилений контроль на безпеку. Конвоїри потенційно небезпечних пасажирів проходять контроль на безпеку на загальних підставах перед або після здійснення контролю на безпеку потенційно небезпечних пасажирів.

Місця для такої категорії пасажирів надаються у хвостовій частині пасажирського салону повітряного судна. У разі можливості потенційно небезпечні пасажири відокремлюються від інших пасажирів одним/двома рядами вільних крісел.

Обслуговування потенційно небезпечних пасажирів алкогольними напоями і бортхарчуванням з наданням металевих столових приборів забороняється.

ПЕРЕВЕЗЕННЯ ЗБРОЇ ТА БОЄПРИПАСІВ

Інструкція про порядок перевезення зброї та боєприпасів пасажирськими рейсами авіаційного транспорту

Наказ ДАСУ від 18 березня 2005 року N 199

Пасажирськими рейсами авіаційного транспорту дозволяється перевезення:
- бойової нарізної армійських зразків зброї або виготовленої за спеціальним замовленням, вихолощеної, навчальної, несучасної стрілецької, спортивної, мисливської нарізної, комбінованої і гладкоствольної вогнепальної зброї, бойових припасів до цих видів зброї, пневматичної зброї,
- пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, холодної (арбалети, мисливські ножі, катани, шаблі, шашки, мечі, палаші, ятагани, фінські ножі, кортики, кинджали, штики, штик-ножі), учбової, бутафорської зброї, газових пістолетів та револьверів, що належать підприємствам, установам, організаціям, господарським об'єднанням та громадянам.

ФІЗИЧНІ ОСОБИ

Усі види зброї фізичних осіб перевозяться в розрядженому, розібраному (якщо це можливо) стані як зареєстрований багаж, у спеціальному переносному металево-му контейнері з надійним замком у багажному відсіку повітряного судна, у місці, недоступному для пасажирів та екіпажу під час польоту.

ЮРИДИЧНІ ОСОБИ

Зброя та боєприпаси юридичних осіб великих партій (у разі неможливості її перевезення у переносному контейнері) перевозиться в ізольованих багажних та технічних відсіках ПС у заводській упаковці, яка унеможливлює доступ до зброї та боєприпасів під час польоту всіх осіб, які перебувають на борту ПС.

Боєприпаси перевозяться в окремій від зброї упаковці.

Перевезення зброї та боєприпасів до неї юридичними особами здійснюється на підставі дозволів на придбання ввезення та перевезення зброї та боєприпасів, виданих органами внутрішніх справ з письмовим клопотанням керівника підприємства, установи, організації, у якому зазначаються:

- найменування, кількість вантажу (марка і заводський номер зброї, кількість і калібр боєприпасів), що буде перевозитися, маршрут, початковий і кінцевий пункти перевезення;
- відомості про осіб, відповідальних за перевезення та отримання зазначеного багажу (прізвище, ім'я, по батькові, дата, паспортні дані);
- платіжне доручення (квитанція) банку про оплату послуг, пов'язаних з видачею дозволу на перевезення зброї і боєприпасів.

Юридична особа забезпечує подання зброї в упаковці окремо від набоїв.

Упаковані належним чином зброя та боєприпаси візуальному огляду не підля-гають. Контроль на безпеку такого багажу здійснюється за допомогою спеціальних технічних засобів. Упакована зброя та набої до неї перевозяться на ПС у місці, недоступному для будь-якої особи на борту ПС (ізольовані багажні та

технічні відсіки). Аналогічно перевозиться музейна, театрально-сценічна (бутафорська) та мисливська зброя.

Дозвіл на ввіз з-за кордону та вивіз з України вогнепальної, пневматичної, холодної зброї та боєприпасів до зброї, мисливського пороху, вибухових матеріалів міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, підприємствам, установам, організаціям, господарським об'єднанням, а також іноземним фірмам на підставі міжнародних угод та договорів надає Департамент громадської безпеки МВС України.

Фізичні особи для перевезення вогнепальної, пневматичної, холодної зброї і боєприпасів у межах України під час реєстрації авіаквитків пред'являють дозвіл на право зберігання й носіння кожної одиниці зброї, виданий відповідним органом внутрішніх справ, або дублікат дозволу на придбання зброї з відміткою торговельної організації про реалізацію зброї.

Норми боєприпасів, пороху для перевезення фізичними особами багажем не повинні перевищувати такої ваги:

- набоїв до вогнепальної зброї всіх калібрів;
- бездимного пороху і виробів з нього;
- димного пороху;
- виробів з димного пороху;
- капсулів.

Газові балончики, патрони до газових пістолетів та револьверів для перевезення пасажирськими рейсами не приймаються. Газові балончики, патрони для газових
пістолетів і револьверів, вилучені в пасажира під час проведення контролю на безпеку, передаються в орган внутрішніх справ згідно з вимогами технології проведення контролю на безпеку, затвердженої керівником авіаційного суб'єкта.

Фізичні особи пред'являють для перевезення вогнепальну, пневматичну, холодну (арбалети) зброю в зачохленому, розрядженому та розібраному стані (якщо це можливо).

Здавання пасажиром зброї на період польоту не звільняє його від загальної процедури контролю на безпеку і подання до такого контролю ручної поклажі і багажу.

Перевезення зброї здійснюється у місці, недоступному будь-якій особі на борту ПС протягом польоту.

Про наявність зброї на борту робиться відповідний запис у польотних документах, а командир ПС інформується про власника зброї і місце, яке останній займає в салоні.

Зброя та набої до неї після завершення польоту повертаються пасажиру співробітником служби АБ аеропорту призначення.

Дозволи на право ввезення і вивезення зброї громадянами України видаються ГУМВС та УМВС України.

Дозволи на ввезення і вивезення зброї та боєприпасів іноземним громадянам видаються МВС України.

Обов'язки авіаційних суб'єктів для забезпечення безпечного перевезення зброї пасажирськими рейсами

Аеропорт відправлення забезпечує:

- Інформування пасажирів про необхідність повідомлення агента з реєстрації авіаквитків про наявність зброї та боєприпасів під час реєстрації або працівника служби авіаційної безпеки до початку проходження контролю на безпеку (у разі, якщо місце реєстрації розміщується після пункту контролю на безпеку).
- Доставку працівником САБ упакованої зброї та боєприпасів на борт повітряного судна для завантаження.

Експлуатант (перевізник зброї та боєприпасів) забезпечує:

- Наявність на борту ПС переносного контейнера з надійним замком для розміщення зброї, боєприпасів на період польоту в місці, недоступному для пасажирів та екіпажу.
- Екіпажі ПС - пеналами для збереження ключів від контейнерів.
- Завантаження зброї у ПС у присутності працівника САБ аеропорту.
- Передачу інформації в аеропорт призначення про перевезення зброї, боєприпасів на борту ПС, про заходи щодо прийняття зброї та боєприпасів і видачі її пасажиру.

Аеропорт призначення забезпечує:

- Прийняття зброї і боєприпасів працівником САБ від екіпажу ПС та супроводження контейнера зі зброєю від ПС до місця, установленого для передачі зброї пасажирові.
- Визначення приміщення для передання зброї і боєприпасів пасажирові.
- Передачу зброї і боєприпасів пасажиру в установленому згідно з цією Інструкцією порядку.

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ЗБРОЇ І БОЄПРИПАСІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ НА ПС, НЕ ОБЛАДНАНИХ КОНТЕЙНЕРАМИ З НАДІЙНИМИ ЗАМКАМИ ДЛЯ ЇЇ ЗБЕРЕЖЕННЯ.

ПОРЯДОК ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ ЗІ ЗБРОЄЮ В САЛОНІ ПОВІТРЯНОГО СУДНА

Уповноважені співробітники правоохоронних органів у передбачених законодавством України випадках мають право перебувати під час польоту на борту ПС озброєними табельною вогнепальною зброєю у разі виконання ними спеціальних заходів щодо: охорони вищих посадових осіб держави, забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства, працівників суду, правоохоронних органів та їх близьких родичів, супроводження фельдпошти та спецвантажів, конвоювання арештованих.

Особи, указані вище, повинні мати спеціальний дозвіл, який подається до САБ аеропорту під час реєстрування авіаквитків. Вони попереджаються співробітниками САБ про неприпустимість будь-яких дій із застосуванням зброї на борту без погодження з командиром ПС.

Екіпаж інформується про перебування на борту озброєних пасажирів, а в польотних документах робиться відповідний запис.

Опечатані валізи (контейнери, упаковки), що супроводжуються озброєними вповноваженими особами, за наявності відповідних документів візуальному огляду з розкриттям не підлягають.

Контроль на безпеку в таких випадках здійснюється виключно із застосуванням спеціальних технічних засобів безпеки.

Вогнепальну та холодну зброю військових нарядів (караулів, спортивних команд, геологорозвідувальних партій, мисливців, спортсменів, персоналу охорони охоронних фірм тощо) дозволяється перевозити повітряним транспортом як зареєстрований багаж у разі наявності відповідних документів та умов для перевезення.

Начальник зміни служби авіаційної безпеки аеропорту відправлення:

- проводить під підпис у Пам'ятці інструктаж озброєних осіб про правила поведінки на борту повітряного судна;
- перший примірник Пам'ятки видається КПС, другий - залишається у начальника зміни САБ;
- контролює проведення контролю на безпеку осіб, які мають при собі зброю;
- супроводжує озброєних осіб до ПС;
- інформує бортпровідника про кількість озброєних пасажирів, їх місця в салоні та передає Пам'ятку для осіб, які мають при собі зброю.

Екіпаж експлуатанта (перевізника) – бортпровідник:

- приймає пасажира (пасажирів) зі зброєю й інформує КПС та інших пасажирів зі зброєю про місце кожного з них;
- здійснює посадку в літак пасажирів, які мають при собі зброю, до загальної посадки пасажирів, висадку - після виходу всіх пасажирів;
- не подає алкогольні напої особам, які мають при собі зброю під час польоту;

- у разі необхідності пересадки пасажира зі зброєю на інше ПС експлуатант забезпечує інформування про це наступного перевізника. При цьому друга копія Пам'ятки для осіб, які мають при собі зброю, передається пасажиру для пред'явлення при посадці на трансферний рейс.

БАГАЖ, ЩО ПЕРЕВОЗИТЬСЯ У ВАНТАЖНОМУ ВІДСІКУ ПС

Багаж, що перевозиться у вантажному відсіку ПС, приймається тільки від пасажирів, які мають чинний квиток та чинний проїзний документ.

Догляд багажу, що перевозиться у вантажному відсіку ПС, здійснюється на всіх міжнародних та внутрішніх рейсах.

Увесь багаж, що підлягає перевезенню у вантажному відсіку ПС, захищається від несанкціонованого втручання від пункту догляду до передання авіаперевізнику, який здійснює перевезення.

Якщо цілісність багажу, що перевозиться у вантажному відсіку ПС, належно не забезпечено, такий багаж підлягає догляду перед завантаженням у ПС.

У разі неприбуття пасажира на посадку авіаперевізник забезпечує вивантаження його багажу з багажного відсіку ПС.

Зареєстрований багаж особи, яка не приймається до перевезення з міркувань безпеки або внаслідок відмови такої особи у проходженні догляду, підлягає вивантаженню. Уповноважена особа суб'єкта авіаційної діяльності повідомляє про такого пасажира підрозділ поліції в аеропорту (орган доходів і зборів та орган охорони державного кордону у разі здійснення міжнародного перевезення).

Якщо цілісність багажу, що перевозиться у вантажному відсіку ПС, належно не забезпечено, такий багаж підлягає догляду перед завантаженням у ПС.

У разі неприбуття пасажира на посадку авіаперевізник забезпечує вивантаження його багажу з багажного відсіку ПС.

Зареєстрований багаж особи, яка не приймається до перевезення з міркувань безпеки або внаслідок відмови такої особи у проходженні догляду, підлягає вивантаженню. Уповноважена особа суб'єкта авіаційної діяльності повідомляє про такого пасажира підрозділ поліції в аеропорту (орган доходів і зборів та орган охорони державного кордону у разі здійснення міжнародного перевезення).

ДОГЛЯД ВАНТАЖУ, ПОШТОВИХ ТА КУР'ЄРСЬКИХ ВІДПРАВЛЕНЬ

Догляд вантажу, поштових та кур'єрських відправлень здійснюється персоналом сертифікованої служби авіаційної безпеки. У процесі догляду враховується характер вантажу, поштових та кур'єрських відправлень.

Вантаж, поштові та кур'єрські відправлення, призначені для перевезення пасажирськими рейсами, підлягають догляду до завантаження їх на борт ПС. Вантаж, поштові та кур'єрські відправлення, призначені для перевезення

пасажирськими рейсами, до яких не застосовувався догляд, не приймаються до перевезення та завантаження на борт ПС.

Вантаж та поштові відправлення, призначені для перевезення вантажними рейсами, за можливості підлягають догляду за допомогою ТЗД. За потреби можуть
залучатися спеціально навчені службові собаки з навичками виявлення вибухових речовин. Проводиться перевірка перевізних документів та здійснюється фізичний огляд стану упаковки.

Стосовно вантажу та поштових відправлень з високим ступенем ризику застосовуються додаткові методи догляду з метою належного зниження рівня пов'язаних з ними загроз, які обов'язково включають один із методів догляду, що дає можливість виявити вибухові речовини, а саме догляд за допомогою обладнання для виявлення слідів вибухових речовин (частинок та парів), обладнання систем виявлення вибухових речовин та пристроїв або застосування спеціально навчених службових собак чи ТЗД нового покоління.

Методи догляду вантажу та поштових відправлень

1. Методи догляду вантажу та поштових відправлень включають:
1) ручний догляд;
2) догляд за допомогою РТІ;
3) догляд за допомогою обладнання для виявлення слідів вибухових речовин (частинок та парів);
4) догляд за допомогою обладнання систем виявлення вибухових речовин та пристроїв;
5) застосування спеціально навчених службових собак;
6) візуальний огляд.
2. До вантажу з високим ступенем ризику застосовується два або більше методів догляду, включаючи виявлення слідів вибухових речовин, рентгенотелевізійне обладнання, яке використовує різні алгоритми догляду вантажу, або застосування спеціально навчених службових собак.

1. Несупроводжуваний багаж перевозиться у вантажному відсіку ПС окремо від свого власника з таких причин:
- багаж, що був засланий або затриманий іншим авіаперевізником;
- багаж, що не був вчасно доставлений на борт ПС;
- у разі якщо пасажир вилетів попереднім рейсом або рейсом за новим маршрутом;
- багаж, що не був відправлений призначеним рейсом через порушення роботи системи оформлення багажу в якомусь пункті маршруту;
- авіаперевізник або суб'єкт наземного обслуговування відмовив у прийнятті багажу як зареєстрованого.

2. Багаж, що перевозиться у вантажному відсіку ПС, який не супроводжується пасажиром внаслідок причин, що не залежать від нього, у тому числі через технічні або інші види затримок, засилання багажу, підлягає догляду на загальних підставах.
3. Всі предмети, що завантажуються у вантажний відсік ПС, а також пошта авіакомпанії або польотні документи підлягають догляду.
4. Кожна одиниця несупроводжуваного багажу, що перевозиться у вантажному відсіку ПС, звіряється за вантажною накладною, де зазначаються статус багажу та номер багажної бирки.

ДОГЛЯД У РАЗІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ

1. Вантажні відправлення, які містять належно підготовлені та упаковані небезпечні вантажі, мають бути відповідно ідентифікованими та задекларованими до їх прийняття до перевезення.
2. Такі вантажні відправлення перевіряються з урахуванням деяких особливостей):
1) не застосовується догляд, як і будь-які інші вантажні відправлення (за допомогою РТІ або інших ТЗД, що може призвести до дестабілізації деяких типів небезпечних вантажів);
2) забороняється відкривати деякі відправлення, що містять небезпечні вантажі. Це може призвести до впливу шкідливих або небезпечних матеріалів на персонал та перешкодити відправленню такого вантажу у зв'язку з тим, що цілісність упаковки може більше не відповідати вимогам упакування відповідно до вимог стандартів та рекомендацій додатка 18 до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію **«Безпечне перевезення небезпечних вантажів по повітрю» та Технічних** інструкцій з безпечного перевезення небезпечних вантажів повітрям (Doc 9284) ICAO….
3. Всі вантажні місця з небезпечним вантажем перевіряються під час приймання на предмет наявності слідів їх несанкціонованого відкриття.
4. Повітряні перевезення небезпечних вантажів виконуються з дотриманням вимог стандартів та рекомендацій додатка 18 до Конвенції про МЦА «Безпечне перевезення небезпечних вантажів по повітрю» та Технічних інструкцій з безпечного перевезення небезпечних вантажів повітрям (Doc 9284) ICAO.
5. Якщо використання інших видів транспорту є практично неможливим або повне дотримання вимог, передбачених діючими технічними документами, суперечить інтересам держави, уповноважений орган з питань цивільної авіації має право звільняти авіаперевізника від дотримання таких вимог за умови, що буде виконано все можливе для досягнення загального рівня безпеки під час перевезення небезпечних вантажів на рівні, що забезпечується дотриманням вимог, викладених у зазначених документах…..

6. Догляд небезпечного вантажу здійснюється персоналом служби авіаційної безпеки, який пройшов відповідне навчання з обслуговування небезпечних вантажів.
7. Під час надання небезпечного вантажу для перевезення здійснюється перевірка перевізних документів, декларації відправника небезпечних вантажів, наявності відповідного маркування та стану упаковки з метою виявлення пошкоджень та слідів несанкціонованого втручання до вмісту.
8. Після здійснення догляду небезпечні вантажі розміщуються у спеціально відведеному для небезпечних вантажів складському приміщенні.